

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МИСТЕЦТВА
ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(8-10 листопада 2018 року)

Мелітополь, 2018

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

П24

Друкується згідно рішення Вченої Ради Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 4 від 21.11.2018

Рецензенти:

Лабунець Віктор Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Антоненко Олександр Миколайович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментального виконавства та музичного мистецтва естради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

П 24 Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2018 р.) / Відповід. ред. Н.А.Середа. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. –186 с.

ISBN 978-617-7566-48-8

Збірка містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя". Розкриваються такі питання: соціокультурний та людинотворчий вимір педагогіки мистецтва; аксіологічні максими педагогіки мистецтва у контексті актуальних методологічних підходів до теорії і практики освіти впродовж життя; сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем культурного зростання особистості засобами педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; експериментальна педагогіка мистецтва для культурного зростання школяра в системі неформальної та формальної освіти; освітня реальність музично-педагогічних інновацій: реконструкція досвіду.

Матеріали збірки будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7566-48-8

УДК: [378.013.43:7]:316.612(06)

©Н.А.Середа, 2018

Окороков У.І. ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ "РИТМІКА"	100
Панченко Г. П., Федоров М. П. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	103
Пархоменко Е. К. ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ-ПІАНІСТІВ ДО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ ЯК СКЛАДОВА МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОГО ДОСВІДУ	105
Переверзєва О. В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	109
Рулевська Ю.О. АДАПТАЦІЯ РЕЖИСУРИ МУЗИЧНО-ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ ДО ПОТРЕБ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	113
Сєгеда Н.А. ПРОЕКТИВНИЙ І ТРАНСКОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХОДИ В МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ ДЛЯ КУЛЬТУРНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА	116
Сокол В.В. РОЛЬ ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ СПІВАКА	118
Сопіна Я. В., Сопін О. І. АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОЕКТНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	121
Стотика І. Г., Яциченко Г. В. РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКОЇ ТЕХНІКИ ПІАНІСТА У ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ	124
Терещенко С. В. МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ СУТНОСТІ КРЕАТИВНОСТІ ПІДЛІТКА У КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ	126
Харченко Ю. Т. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	130
Цзі Лей ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ	134
Червонська Л. М., Зборовський О. С. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ	138

- зростаючою потребою студентів у сформованості культури художньо-педагогічного спілкування та малоефективною педагогічною організацією цього процесу у вищих закладах освіти;

- між необхідністю цілеспрямованого формування культури художньо-педагогічного спілкування майбутніх учителів образотворчого мистецтва і відсутністю методичних основ формування культури художньо-педагогічного спілкування в процесі їх художньо-педагогічної підготовки.

Резюмуючи зазначене, можна зробити висновок, що науково-теоретична й практична значущість розв'язання проблеми формування культури художньо-педагогічного спілкування майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі професійної підготовки у ЗВО зумовлює її актуальність та необхідність вирішення завдань виявлення сутності культури художньо-педагогічного спілкування особистості як наукової категорії; розкриття змісту і компонентної структури досліджуваного поняття; обґрунтування критеріїв, показників та рівнів його сформованості у майбутніх учителів образотворчого мистецтва; теоретичного проектування та експериментальної перевірки ефективності методичних основ формування культури художньо-педагогічного спілкування майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі професійно-педагогічної підготовки.

УДК: 37.091.33:793.322

Л.М.Червонська

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії

О.С.Зборовський

студент II курсу

спеціальності 024 Хореографія

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Анотація. У статті розглянуто особливості організації хореографічного колективу класичного танцю. Розкрито сутність і зміст поняття «екзерсис». Проаналізовано основні танцювальні рухи та вправи класичного екзерсису біля станка та на середині залу.

Ключові слова: класичний танець, екзерсис, танцювальні рухи.

Annotation. The article deals with the peculiarities of the organization of the choreographic collective of classical dance. The essence and content of the concept of "exercises" are revealed. The basic dance moves and exercises of the classic exercise near the machine and in the middle of the hall are analyzed.

Key words: classical dance, exercises, dance moves.

Сучасні вітчизняні педагоги-науковці (Н. Корисько, Л. Цветкова, С.Шалапа та інші) зазначають, що опанування основами класичного танцю є необхідною умовою щодо забезпечення якості навчання в хореографічному колективі, які не лише розвивають тіло танцюриста, але й формують культуру спілкування, художній смак. Засвоєння учасниками хореографічного колективу основ класичного танцю забезпечує правильну постановку всіх частин тіла, виховання навичок, а пізніше розвиток координації, вивчення основних елементів у «чистому» вигляді та в комбінаційному сполученні.

Перші заняття в хореографічному колективу класичного танцю слід розпочинати з вивчення позицій ніг і рук, а потім переходити до основних найпростіших вправ та рухів біля станка і на середині залу. Систематичні вправи у станка допомагають оволодіти технікою танцю, виробляють стійкість, виворотність, гнучкість, м'якість і легкість рухів. Тому урок у танцювальних колективах слід починати з екзерсису біля станка, а потім переходити до екзерсису на середині.

Екзерсис (фр. *exercice* – «вправа», від лат. *exercitium*) - це комплекс рухів, що забезпечує дотримання основних вимог і реалізацію принципів класичного танцю, сприяє розвитку сили ніг, їх дотягнутості і виворотності, виробленню танцювального кроку, ріє, формуванню навичок координації, вихованню апломбу. Екзерсис біля станка та на середині залу є невід'ємною складовою уроку, основні його рухи залишаються незмінними впродовж усього навчання. При цьому зростає рівень складності, варіюється поєднання з іншими рухами, вводяться нові з'єднувальні елементи.

Основне призначення тренувальних вправ класичного екзерсису – розвивати танцювальну техніку, гнучкість, м'якість та легкість. Кожен танцівник має навчитися своїм тілом, вільно координувати рухи корпусу, голови, рук, ніг, виробити виразність рухів, стійкість корпусу та виворотність ніг. Займаючись класичним екзерсисом, кожен виконавець готує себе до подальшого фахового становлення та вдосконалення, яке передбачає: фізичні навантаження, уміння регулювати дихання, правильно розподіляти навантаження на різноманітні групи м'язів і корпусу під час виконання танцювальних елементів.

Розпочинаючи урок класичного танцю з виконання вправ біля станка, учасникам хореографічного колективу необхідно пояснити, що рука, яку учень кладе на станок, повинна знаходитися трохи попереду та трохи зігнута в лікті. Разом з тим, слід звернути увагу учнів на те, що ноги у позиціях залишаються на всій стопі (не потрібно переносити вагу корпусу на великий палець опорної ноги), корпус повинен бути прямим, підтягнутим; плечі – рівні, вільно опущені; м'язи ніг сильно підтягнуті. Все це впливає на загальну зібраність учасників хореографічного колективу класичного танцю і служить основою рівноваги. Нога, на яку переноситься вага корпусу під час виконання

вправи, називається опорною. Нога, що виконує вправу, називається робочою.

Також, виконуючи екзерсис у станка, необхідно звернути увагу юних танцівників на те, що не слід сильно опиратися на станок (повисати на ньому). Вага корпусу має розподілятися рівномірно на обидві ноги, коліно має бути сильно підтягнуто. Також, під час виконання екзерсису біля станка, необхідно стежити за положенням опорної ноги учасників хореографічного колективу, під час присідання на опорній нозі, зігнуте коліно має бути направлено в сторону.

Під час виконання вправ класичного танцю велике значення має виворотність ніг, яка має розвиватися від стегна. Коли працююча нога згинається в коліні, потрібно слідкувати, щоб коліно було виворотним, тобто сильно повернуто в сторону.

Переходячи до вивчення позицій рук, керівнику хореографічного колективу необхідно не тільки у власному виконанні продемонструвати позиції, але і пояснити, яка форма рук в позиціях вважається правильною; що руки мають бути округленими. Опущений лікоть спотворює і ламає правильну форму. Не потрібно опускати кисть, сильно витягати її і відгинати в зап'ясті. Вона повинна бути м'якою, не напруженою, пальці мають бути злегка закруглені. Середній і великий пальці трохи більше зігнуті і спрямовані один до іншого. Для того щоб домогтися правильності і краси у вправах для рук, слід приділяти їм велику увагу. На заняттях слід спеціально давати вправи для рук, домагаючись, щоб вони стали м'якими і округлими. Руки допомагають збереженню стійкості на середині. Також слід звертати увагу учасників хореографічного колективу щодо правильності підймання руки в першу позицію, або розкривання у другу позицію, вони повинні бути підняті від плеча до ліктя і злегка напружені, при цьому плечі підіймати не слід.

Екзерсис на середині залу має таке ж значення і розвиток, як і екзерсис біля станка. Але на середині залу він значно складніший, оскільки вимагає зберігати виворотність ніг і рівновагу тіла (особливо на півпальцях) без допомоги станка, правильний розподіл ваги підтягнутого тіла на двох чи одній нозі, рівні стегна й особливо підтягнуте виворотне стегно.

Удосконалюючи техніку класичного танцю, необхідно привчати учасників хореографічного колективу до того, щоб всі вправи виконувалися виразно, а не механічно. Виразному виконання танцю сприяють підтягнутість корпусу, правильна посадка і повороти голови, «почуття» танцювальної пози.

Музичний супровід на заняттях має бути органічно пов'язаний з виконуваною вправою, відповідати руху за характером і стилем. Руки повинні бути точно узгоджені з ритмом музики. На перших заняттях вправи розучуються в повільному темпі, в подальшому - темп можна прискорювати. Перш ніж перейти до вивчення того чи іншого танцю,

необхідно кожен рух розучувати окремо, потім, з'єднаючи деякі з них, знайомити гуртківців з невеликими етюдами і після цього переходити до вивчення танцю в цілому.

Таким чином, кожен рух класичного танцю спрямовано на розвиток виворотності та рухливості стопи й тазостегневого суглоба, формування високого та легкого стрибка, а також великого танцювального кроку. Рухи класичного екзерсису дають можливість закріпити апломб виконавця. Уся система рухів, яка формувалась протягом багатьох століть, дозволяє танцівнику при систематичних заняттях розвинути такі свої фізичні здібності, як виворотність ніг, легкий стрибок, гнучкість, великий крок, стійкість, а також удосконалити м'язи свого тіла й оволодіти вільними пластичними рухами, напрацювати витривалість.

УДК 378.091.21:78.071.2

О. С. Шостак
магістрант кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. В роботі розглянуто сутність і структуру вокальної культури студентів музично-педагогічного спрямування. Представлено педагогічні умови та акцентовано увагу на реалізацію освітньо-виховних функцій процесу формування означеного конструкту.

Ключові слова: вокальна культура, науковий підхід, компонент, педагогічна умова, компетентність, функція.

Формування вокальної культури майбутніх учителів музичного мистецтва зумовлено істотними змінами освітньої парадигми, що полягають в утвердженні особистісної значущості їх професійного зростання, у новому баченні завдань, які покладаються на вчителя нової української школи. Професійні компетенції сучасного вчителя музичного мистецтва орієнтуються на його здатність до педагогічної творчості, у тому числі вокально-виконавської діяльності.

У багатьох дослідженнях термін «вокальна культура» є вживаним, натомість автори не розкривають семантику даного поняття в усій його повноті, а обмежуються лише застосуванням цього терміну у вузько конкретизованому формулюванні. Вокальна культура майбутніх учителів музичного мистецтва має специфічні особливості, що проявляються в єдності педагогічної та виконавської компетенцій. Натомість методика формування вокальної культури студентів у процесі їх професійної підготовки залишились недостатньо висвітленими в теорії та практиці.